

М.О. Янчева, канд. техн. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)
Н.Г. Гринченко, канд. техн. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

СУЧАСНИЙ ПРОЦЕС НАВЧАННЯ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

На сучасному етапі в нашій країні відбуваються серйозні зміни всієї системи освіти. Одним з чинників, що зумовили процеси реорганізації вузівської моделі освіти, є процеси глобалізації, що торкнулися практично всіх аспектів нашого життя, і інформатизації освітнього процесу, пов'язаних з сучасними комп'ютерними технологіями

На основі нових інформаційних і педагогічних технологій та методів навчання стало можливим змінити, причому радикально, роль викладача, зробити його не тільки носієм знань, але і керівником, ініціатором самостійної творчої роботи студента, виступити як провідник в океані найрізноманітнішої інформації, сприяючи самостійному виробленню у студента критеріїв і способів орієнтації, пошуку раціонального в інформативному потоці. В нинішніх умовах розвитку ринку освітніх послуг і вимог епохи інформаційних технологій, викладання матеріалу у ВНЗ повинне поєднувати в собі вироблені практикою директивну і сучасну, що несе інноваційний характер, інтерактивну моделі навчання.

Інтерактивне навчання – це навчання, занурене в спілкування, воно зберігає кінцеву мету і основний зміст предмету, але видозмінює форми і прийоми ведення предмету. Інтерактивний метод навчання вирішує одночасно три основні задачі: пізнавальну, комунікативно-розвиваючу, соціально-орієнтаційну. Він дозволяє:

- реалізувати суб'єкт – суб'єктний підхід в організації навчальної діяльності;
- формувати активно-пізнавальну і розумову діяльність;
- посилити мотивацію до вивчення предмету;
- створити сприятливу атмосферу;
- виключити монологічне подання навчального матеріалу і дублювання інформації, яка може бути одержана з доступних джерел.

Інтерактивні методи включають: метод проблемного викладу, презентації, дискусії, кейс-стадії, роботу в групах, метод мозкового штурму, метод критичного мислення, вікторини, міні-дослідження, ділові ігри, ролеві ігри, метод Insert (або метод індивідуальних поміток, коли студенти пишуть 7-10-хвилинне асоціативне есе), метод

бліц-опиту, метод анкетування тощо. Сам процес передачі інформації побудований на принципі взаємодії викладача і студента. Він припускає велику активність студента, творче переосмислення ним одержаної інформації. При цьому основними критеріями інтерактивної моделі навчання слід виділити:

- можливість неформальної дискусії та вільного викладу матеріалу;
- менше число лекцій, але більша кількість семінарів;
- розвиток ініціативи студента;
- наявність групових завдань, які вимагають колективних зусиль.

Сучасна система вищої освіти України в умовах ринкових відносин є одним із пріоритетів для успішного вирішення задач підготовки кваліфікованих кадрів, що виділяє принцип обліку інтересів студента. В зв'язку з цим перед викладачами ВНЗ стоїть задача вироблення і упровадження таких прийомів і методів навчання, які б були націлені на активацію творчого потенціалу студента, його бажання навчатися. При цьому повинна розв'язуватися педагогічна задача формування особи громадянина України і його ціннісних орієнтацій, оскільки процес навчання у ВНЗ – основна складова освітнього процесу в житті кожної людини. І тому від того, наскільки кожний індивід – студент буде залучений в процес навчання, зрештою залежатиме рівень його освіченості і інтелігентності у всіх значеннях цього слова. Окрім цього, глобальна інформатизація сучасного суспільства також зробила істотний вплив на освітній процес, на систему вищої освіти, зажадавши радикального перегляду методик навчання, що використовуються. Таким чином, реорганізація системи вищої освіти в країні припускає як стартову основу переходу до таких методів навчання, які засновані на конструктивістському, оперативному підході, замість традиційного лінійного підходу, коли в процесі навчання знання давалися про запас (за принципом: чим більше, тим краще). І цей парадигмальний зсув в системі вузівської освіти в Україні, що має на увазі упровадження сучасних педагогічних технологій, вже має місце.

Підводячи підсумки вищевикладеному, хотілося б відзначити, що методи і засоби навчання було б помилково зводити в ранг самоцілі, це перш за все інструмент для вирішення освітніх задач у ВНЗ. Тому кожний метод повинен враховувати специфіку конкретної навчальної дисципліни. Нав'язування викладачу популярних, «модних» методик навчання не завжди приносить очікуваний результат.